

Voorstel

Datum vergadering: 9 juni 2021
Datum B&W: 25 mei 2021

Portefeuillehouder: Arjan Kraijo
Auteur: Jannelies Pullen

Onderwerp:
Regionale Energie Strategie 1.0

Voorgesteld besluit:

1. De Regionale Energiestrategie Drechtsteden 1.0 vast te stellen.

Inleiding

De Nederlandse politiek heeft een doel vastgesteld: in 2030 stoten we in Nederland bijna de helft (49%) minder broeikasgassen uit dan we in 1990 deden. De maatregelen die we de komende jaren nemen om dit doel te halen staan in het Nationaal Klimaatakkoord. Dertig energieregio's zijn verantwoordelijk voor een deel van de landelijke opgave: de verduurzaming van de warmtevraag in de gebouwde omgeving en de duurzame opwekking van elektriciteit op land.

De Regionale Energiestrategie Drechtsteden 1.0 (RES 1.0) is een verdere uitwerking van de in 2020 door het college vastgestelde concept RES. In de nu aangeboden RES 1.0 is het bod uit de concept RES verder uitgewerkt met grootschalige opwekking van elektriciteit door zon en wind en met een inventarisatie van potentiële restruimten.

De RES 1.0 bestaat uit drie onderdelen:

1. energiegebruik: besparen in gebouwen en verduurzamen mobiliteit.
2. energiebronnen: de opwek van duurzame elektriciteit en warmte (Regionale Structuur Warmte (RSW) en bronnenstrategie).
3. energiesysteem: het transport en de opslag van de energie en de organisatie.

Toelichting op de drie onderdelen:

1. Voor energiegebruik is de nadruk gelegd op besparen en is beschreven hoe we handelingsperspectief gaan bieden om tot een doelstelling van tenminste 20% besparen te komen ten opzichte van 2020. Hieraan werken we samen vanuit het regionaal energiebesparingsprogramma. We hebben daarnaast de mobiliteitsparagraaf verder uitgewerkt.

2. Voor energiebronnen zijn vanaf oktober 2020 potentiële restruimten geïnventariseerd en drie zoekgebieden (A15, A16 en Kijfhoek) verkend voor grootschalige opwekking van elektriciteit door wind en zon.

3. Voor het energiesysteem is uitgebreide afstemming (onderzoek, berekeningen) geweest met netbeheerders en is gekeken naar lokale, regionale en regio-overschrijdende warmtebronnen.

Het bod van de Drechtsteden:

Als energieregio Drechtsteden beschrijven we in de RES 1.0 wat onze bijdrage is aan de landelijke opgave om in 2030 in totaal 35 Terawattuur (TWh) duurzame elektriciteit op land op te wekken én 1,5 miljoen woningen aardgasvrij te maken:

- 0,37 TWh aan duurzame energieopwekking in 2030.
- 12.000 maar liever 25.000 aanvullende woningequivalenten aardgasvrij voor 2030 door aansluiting op een warmtenet.

Het bod bestaat uit een hoge inzet op zon op dak (0,21 TWh), zonnepanelen in restructies (0,02 TWh) en grootschalige opwekking van zonne-energie en windenergie in vier uitwerkingsgebieden (0,11 TWh).

Het verduurzamen van de warmtevraag in de gebouwde omgeving is in de Transitievisie Warmte 2021 uitgewerkt. Deze wordt u separaat maar wel gelijktijdig met de RES 1.0 aangeboden ter vaststelling.

De RES 1.0 Drechtsteden is opgesteld door de zeven gemeenten, Provincie Zuid-Holland en de waterschappen Hollandse Delta en Rivierenland. Alle partijen vinden het belangrijk om keuzes te maken die gebaseerd zijn op gedegen analyses en kunnen rekenen op een breed draagvlak in onze samenleving. Een praktische aanpak met een 'gezonde dosis nuchterheid' staat hierbij centraal.

Beoogd effect

Een betaalbare, betrouwbare, duurzame en rechtvaardige energievoorziening, waarbij de balans met onze regionale en lokale economie, leefbaarheid en kwaliteit van landschap en natuur voorop staat. We spelen hiermee actief in op kansen voor onder andere werkgelegenheid en het versterken van onze sociaal economische positie.

Argumenten

1.1 We voldoen hiermee aan de voorwaarde vanuit het Nationaal Programma RES (NP RES)

Het NP RES heeft als voorwaarde gesteld dat op 1 juli 2021 elke RES-regio een vastgestelde strategie heeft. Eventuele opmerkingen en aandachtspunten van de raad worden meegestuurd naar NP RES.

1.2 De gekozen aanpak is eerlijk en realistisch

Onze regio is qua oppervlakte de kleinste energieregio van het land en bovendien een sterk verstedelijkt gebied. Dit betekent dat er ten opzichte van grotere en minder verstedelijkte energieregio's minder ruimte is voor grootschalige opwekking van elektriciteit. Tegelijk willen wij wel onze verantwoordelijkheid nemen door (binnen onze mogelijkheden) een eerlijk en realistisch deel van de landelijke opgave van 35 TWh op ons te nemen.

1.3 We zetten fors in op de opwekking van elektriciteit op daken

Voor onze verstedelijkte regio is het niet meer dan logisch om fors in te zetten op de opwekking van elektriciteit op daken en in restructies. Zonnepanelen op daken van woningen, bedrijven, kantoren en maatschappelijke instellingen en in restructies kunnen binnen onze regio cumulatief leiden tot een enorme potentie aan op te wekken zonne-energie. Alle energie die op deze manier wordt opgewekt hoeft bovendien niet in open landschappen te worden gerealiseerd.

1.4 Ons gebied is kansrijk voor warmtenetten

Waar de compactheid en bevolkingsdichtheid van onze regio het grootschalig opwekken van elektriciteit bemoeilijkt, bieden onze regionale kenmerken juist kansen met betrekking tot de

warmtetransitie. De dichte bebouwing en ruime aanwezigheid van warmtebronnen maakt het toepassen van een warmtenet namelijk kansrijk.

1.5 Iedereen heeft mee kunnen denken en mee kunnen werken aan de RES 1.0

De RES 1.0 is tot stand gekomen na een uitgebreid participatietraject, waarbij de samenleving centraal stond. In het proces richting de RES 1.0 hebben we onderzocht hoe we tot een realistisch en gedragen bod en aanpak kunnen komen. Een bod en aanpak die niet alleen aansluiten bij de mogelijkheden van onze regio, maar ook bij de wensen en ideeën van onze inwoners. Ons doel was om wederzijds begrip te creëren voor elkaars standpunten en ideeën. Uiteraard blijft het bereiken en blijven betrekken van inwoners een permanent aandachtspunt. Het platform [Denk mee!](#) blijft om die reden ook na vaststelling van de RES 1.0 in de lucht.

1.6 Uw zienswijze op de concept RES (oktober 2020) is meegenomen in het proces richting de RES 1.0

De gemeenteraad heeft vorig jaar een zienswijze gegeven op de concept RES. Op hoofdlijnen kon u zich vinden in de inhoud en de nuchtere en realistische bijdrage. In deze zienswijze werd wel aandacht gevraagd voor het participatie proces, in het proces is hier ook intensief aan gewerkt door het actief betrekken van bewoners, ondernemers en organisaties in de aanpak naar de RES 1.0.

Daarnaast vroeg de gemeenteraad ook aandacht voor innovaties rondom onder andere (stromend) water. Dit is meegenomen in het hoofdstuk 'energiesysteem', en zal periodiek worden herzien.

Een ander belangrijk punt in de zienswijze was de warmtetransitie: er moet goed gecommuniceerd worden over de (on)mogelijkheden rondom de warmtetransitie en betaalbaarheid moet hier in een belangrijk aandachtspunt zijn. Dit is meegenomen in de Transitievisie Warmte 2021.

1.7 Het college van Alblisserdam wil hoog inzetten op zon op daken

Het college heeft in het Bestuurlijk Overleg RES van 12 mei aangegeven voornamelijk te willen inzetten op zon op dak. Hiervoor wil het college zonnepanelen aan de dijk onder voorwaarden toestaan, hier biedt de RES 1.0 ruimte voor. Hierdoor zullen initiatieven van inwoners ook meer gestimuleerd worden: want ook al tellen deze vanwege de kleine omvang niet altijd mee in het bod aan het Rijk, we zijn trots op alle inwoners die samen met ons stappen willen zetten in deze energietransitie.

Kanttekeningen

1.1 Randvoorwaarden voor de energietransitie zijn nog niet op orde

Op dit moment is (landelijke) wet- en regelgeving nog in ontwikkeling en zijn er op onderdelen onvoldoende uitvoeringsmiddelen, subsidies en andersoortige (financiële) regelingen om de energietransitie volledig te realiseren. Met oog hierop kiezen wij in deze tussenfase voor een aanpak waar wij inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties stimuleren en faciliteren, om stappen te zetten waar het nu wél kan of op basis van geldende wetgeving noodzakelijk is. Ook maken we bewust een pas op de plaats met betrekking tot stappen die nog niet haalbaar en betaalbaar gezet kunnen worden.

1.2 Investeringskosten netimpact

De elektriciteits- en gasnetten zijn door de energietransitie ingrijpend aan het veranderen. Om alle ontwikkelingen te faciliteren en betaalbaar te houden, is het noodzakelijk om naar het totale energiesysteem te kijken. Door de systeemefficiëntie te vergroten, wordt de gemiddelde benutting van het net verbeterd. De netimpact analyse die ten behoeve van de RES 1.0 is uitgevoerd door netbeheerder Stedin beschrijft de impact van de RES op de energie-infrastructuur en geeft een eerste inzicht in de financiële investeringen die hier voor Stedin mee samenhangen.

1.3 Beperken van de opwarming van de aarde

De RES 1.0 geeft invulling aan de afspraken in het Klimaatakkoord. De realisatie van het Klimaatakkoord komt echter langzaam op gang en we liggen momenteel niet op schema om de gewenste CO₂-reductie te halen. Ook zal een nieuw kabinet besluiten of en hoe Nederland het doel van 49% minder CO₂-uitstoot in 2030 bijstelt naar 55%. Het is dan ook waarschijnlijk dat er aanvullende stappen nodig gaan zijn om deze doelstellingen te behalen én de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 maar maximaal 2 graden Celsius.

Financiële informatie

De vaststelling van de RES 1.0 heeft op zichzelf geen directe financiële consequenties. De uitvoering van de RES 1.0 valt primair onder de regie en verantwoordelijkheid van de gemeenten. De uitvoering zal vanwege de benodigde inzet, capaciteit en investeringen wel aanvullende financiële middelen vergen.

Kwantificeren benodigde organisatie

Het uitvoeren van onze energiestrategie vergt inzet op energiebesparing, de opwekking van duurzame energie, de verduurzaming van mobiliteit én de warmtetransitie. Wat de precieze omvang hiervan zal zijn is in dit stadium nog niet bekend. Om dit allemaal in goede banen te leiden, is het belangrijk om in de komende jaren te zorgen voor een goede organisatie, aansturing en uitwerking. Het is van belang om te komen tot een organisatie die passend is voor de opgave, maar tegelijk ook rekening houdt met de financiële situatie waarin de decentrale overheden zich bevinden.

Momenteel werken wij met de buurgemeenten en regio samen om de benodigde organisatie verder te concretiseren en kwantificeren. Deze uitwerking zal leiden tot een bestuurlijk voorstel, waarin u wordt gevraagd om aanvullende middelen beschikbaar te stellen. Besluitvorming over aanvullende activiteiten en financiële middelen hangt samen met aanvullende financiële middelen vanuit het Rijk die hiervoor ingezet kunnen worden en zal in de reguliere planning & control cyclus worden betrokken. Financiële consequenties kunnen per organisatie verschillen omdat ze afhankelijk zijn van de lokale bestuurlijke afwegingen en keuzes. Of en hoeveel middelen er ter beschikking worden gesteld, blijft dus nadrukkelijk een lokale bestuurlijke afweging.

De verwachting is dat er in de meicirculaire al een eerste financiële bijdrage zal volgen vanuit het Rijk via de algemene uitkering. In een brief op 1 april 2021 wordt vanuit het NP RES naar de ministeries nogmaals aangegeven dat er een toezegging nodig is van € 4 miljoen voor de resterende periode in 2021 om de RES-organisaties niet stil te laten vallen. Verdere financiële middelen vanuit het Rijk, zijn afhankelijk van het nog te vormen kabinet. Verdere informatie zal daardoor wellicht nog op zich laten wachten.

Uitvoering

Lokale borging van de RES 1.0

De RES 1.0 is een beleidsdocument en omvat ambities en een aanpak die perspectief en kansen biedt. De RES 1.0 is ontwikkeld op basis van input vanuit betrokken partijen, inhoudelijke onderzoeken en het participatieproces. De opgehaalde gedeelde conclusies zijn verwerkt in dit document. De uiteindelijke keuzes en het mandaat voor de uitvoering ligt bij de gemeenten, provincie en waterschappen. Vanwege de relatie met het Klimaatakkoord, vraagt de RES 1.0 om commitment op het *wat* en is er lokaal maatwerk mogelijk op het *hoe*.

De plannen uit de RES 1.0 kunnen worden uitgevoerd nadat ze zijn vastgelegd in het gemeentelijke en provinciale beleid en regels voor de leefomgeving. De decentrale overheden zijn zelf verantwoordelijk voor deze borging in de eigen lokale beleidskaders. De borging van de RES 1.0 in het lokale beleid is een proces waar ruimte is voor lokale bestuurlijke afwegingen en zorgvuldige afstemming met lokale ambities uit aangrenzende domeinen.

Kwantificeren benodigde organisatie

Het uitvoeren van onze energiestrategie vergt inzet op energiebesparing, de opwekking van duurzame energie, de verduurzaming van mobiliteit én de warmtetransitie. Om dit allemaal in goede banen te leiden, is het belangrijk om in de komende jaren te zorgen voor een goede organisatie, aansturing en uitwerking. Het is van belang om te komen tot een organisatie die passend is voor de opgave, maar tegelijk ook rekening houdt met de financiële situatie waarin de decentrale overheden zich bevinden.

Momenteel werken wij met de buurgemeenten en regio samen om de benodigde organisatie verder te concretiseren en kwantificeren. Deze uitwerking zal leiden tot een bestuurlijk voorstel, waarin u wordt gevraagd om aanvullende middelen beschikbaar te stellen. Het voorstel zal sterk gerelateerd zijn aan de aanvullende middelen die het Rijk via het gemeentefonds beschikbaar stelt ten behoeve van de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord.

Tweejaarlijkse herijking van de RES

De RES 1.0 wordt vastgesteld door de zeven gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van de twee waterschappen. Elke twee jaar herijken de decentrale overheden van iedere energieregio de RES op grond van nieuwe inzichten, innovaties en ervaringen. Zo ontwikkelt de RES zich stapsgewijs.

Communicatie

De RES 1.0 is gepubliceerd op 25 mei 2021. Hier is een persbericht voor uitgegaan. Momenteel wordt een publiekssamenvatting van de RES 1.0 opgesteld. Deze publiekssamenvatting zal kort na de besluitvorming in de algemeen besturen ter beschikking worden gesteld ten behoeve van de communicatie hierover.

Eerdere besluitvorming

- Regionaal energiestrategie/energieakkoord (2017)
- Transitievisiewarmte 1.0 (2019)
- Concept Regionale Energiestrategie (2020)
- Transitievisie warmte 2021 (op dit moment in besluitvorming)

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief RES 1.0
2. Regionale Energiestrategie 1.0 (versie 17 mei 2021)
3. Bijlage A. Onderbouwing bod
4. Bijlage B. Participatiestrategie RES 1.0 Drechtsteden
5. Bijlage C. Participatiestrategie zon en wind
6. Bijlage D. Communicatie Participatieplatform Denk mee
7. Bijlage E. Landschap en ruimtegebruik
8. Bijlage F. Netimpact
9. Bijlage G. Onderzoekstraject Restruijmt
10. Bijlage H. Onderzoekstraject zoekgebieden
11. Bijlage I. Warmte
12. Bijlage J. Kansen groen gas
13. Bijlage K. Omgevingsvisies

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

CONCEPT RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Alblasserdam;

B E S L U I T:

1. De Regionale Energiestrategie Drechtsteden 1.0 vast te stellen.